

והי"ה נייר חלק שמקפיד עליו די שבו משום מוקצה ג"כ מהני יחד מע"ש דע"י"ז הוסר מעליו שם מוקצה

מוקצה מחמת חסרון כיס

8. חוט שני חלק ג עמוד נח
נייר חלק שעומד לכתובה אבל לא משתמשים בו לשימושים אחרים הרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס לפי מה שנתבאר לעיל שאינו תלוי בגודל ההפסד אלא משום שמקפיד לא לעשות בו שימושים אחרים, ונייר העומד לכתובה הנ"ל גם בזמנינו שהנייר בזול הרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס. ומה שנותנין את הנייר העומד לכתובה גם לקטן לכתוב בו, הוי נמי שימוש של כתובה אלא שלכתובתו אין חשיבות.

כלי שמלאכתו להיתר שמקפיד עליו

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף מה עמוד ב
אבל מנורה, בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו - אסור לטלטלה. וטעמא מאי? רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: הואיל ואדם קובע לה מקום. אמר ליה אביי לרב יוסף: והרי כילת חתנים, דאדם קובע לו מקום ואמר שמואל משום רבי חייא: כילת חתנים מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת! - אלא אמר אביי: בשל חוליות.

10. תוספות מסכת שבת דף מו עמוד א
והא כילת חתנים דאדם קובע לה מקום - פי' רשב"א דאדם קובע לה מקום כמו למנורה ואפי"ה שרי שמואל אלא ודאי לא חשיב קביעות שלה ושל מנורה קביעות אלא היכא דקבע מקום לגמרי כדאמר בפ' כל הכלים

11. ראש יוסף מסכת שבת דף מו עמוד א
ודע שמ"ש התוספת ד"ה והא כילת חתנים פירש הרשב"א ז"ל כו' לשיטתו אזיל לעיל ד"ה אין לנו דסובר דכילת חתנים ונר שוין המה וה"ה סיכי זירי ומזורי דאפילו כלי שמלאכתו להיתר נמי כל שקובע לו מקום מחמת חשיבותו מוקצה דחסרון כיס הוה ומודה ר"ש ולא דוקא כלי שמלאכתו לאיסור וא"כ בהכרח מפרש כאן דבפלוס אחד הם מנורה בחד ידא וכילת חתנים כיון דלא חשובים כ"כ קביעותם לאו קביעות מקרי הא שאר דברים חשובים אפילו מלאכתן להיתרא נמי הוי מוקצה

12. חזו"א סימן לג ס"ק יז
ונראה מדבריהם דהאי קובע לו מקום דהכא היינו שאין משתמשים במנורה אלא מלאכתה, ותימה דא"כ מאי פריך מכילת חתנים הלא הכא מנורה מלאכתה לאיסור ולא הותר אלא לצורך גופו, ודוקא בדרך לפעמים לשמש בו לצורך גופו, אבל דבר שאין דרך לשמש בו כלל מודה ר"ש דאסור ... וא"כ דין הוא שהמנורה אסורה לר"ש, אבל כילת חתנים מלאכתה להיתר. ואפשר לפרש לולא דבריהם ז"ל דהאי קובע לה מקום היינו שאין מטלטלין אותה אלא משמשים במקומה וכל שקובעין לה מקום לא חשיב כלי טלטול .... וכן כתבו האחרונים ז"ל דאסור לטלטל מורה שעות שעל הכותל ואין לו מקור בגמרא אלא זכר לדבר בסוגיא...

13. משנה ברורה סימן שח ס"ק קסח
(קסח) לאסור - ובזייגער שלנו יש להתיר [פמ"ג ומחה"ש ושי"א] ודוקא הקטנים שקורין טאשיין אוה"ר אבל הגדולים שקורין וואני"ד אוה"ר אסור לטלטל

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכג עמוד ב
משנה. רבי יוסי אומר: כל הכלים ניטלין, חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה. (הוא כלי גדול העשוי כסכין שבו עושין חריץ של תלם המענה דהנך קפיד עלייהו, ומייחד להם מקום, דלא חזו למלאכה אחרת.)

2. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכג עמוד א
הכל מודים בסיכי זירי ומזורי (כלי צבעין הן, ורבינו הלוי פירש: כלי אורגין); דכיון דקפיד עלייהו (האומן, שלא יתלכלכו ושלא יתעקמו). - מייחד להו מקום (מוקצה להן בידים). הני נמי: מייחד להו מקום.

3. רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה ט
כל כלי שמקפיד עליו שמא יפחתו דמין כגון כלים המוקצים לסחורה וכלים היקרים ביותר שמקפיד עליהן שמא יפסדו אסור לטלטלן בשבת וזה הוא הנקרא מוקצה מחמת חסרון כיס

4. חוט שני פרק מב עמוד נו
ומה שהוזכר בגמרא מייחד להו מקום, היינו ההקפדה משימושים אחרים, שכלי שמקפיד עליו מלטלטלו שלא יתקלקל או שלא יפגם, בדרך כלל הרי הוא מייחד להם מקום שע"י זה הוא מפקיעו משימושים אחרים, אבל אין הייחוד מקום עושה את החפץ למוקצה מחמת חסרון כיס, והוה שפירש רש"י על הא דאמרינן דכיון דקפיד להו מייחד להו מקום פרש"י מוקצה להו בידיים. והיינו הקצאה בידיים משימושים אחרים ... ומה"ט לא הוצרכו הפוסקים כמו הרמב"ם להזכיר במוקצה מחמת חסרון כיס שהוא דווקא כשמייחד להם מקום, מפני שזהו פשיטא דכל כלי שמקפיד שלא יעשו בו שימושים אחרים הרי הוא מניחו במקום מסוים ומיוחד שלא ישתמשו בו לצרכים אחרים

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שח סעיף א
כל הכלים נטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס, כגון סכין של שחיטה או של מילה, ואיזמל של ספרים, וסכין של סופרים שמתקנים בהם הקולמוסים כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשימש אחר, אסור לטלטלו בשבת ואפילו לצורך מקומו או לצורך גופו. הגה: ואפי' תחובים בנדן עם שאר סכינים, אסור לטלטלו (מהרי"ל). וה"ה לקורנס של בשמים שמקפידים עליו שלא יתלכלך

6. ילקוט יוסף שבת ב הערות סימן שח סעיף א -
והנה מרן השלחן ערוך שם סיים גבי קורנס של בשמים, "שמקפידים עליו שלא יתלכלך". ולכאורה היה נראה שזו היא הגדרה נוספת למוקצה מחמת חסרון כיס, שיש קפידא לשמור על החפץ וחס עליו. ולפי זה מוצרי חשמל למיניהם שאינו חס עליהם כל כך, וכגון כף חשמלית, וכדומה, לא הוו בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס. ובאחרונים מבואר לא כן. וכנראה דמ"ש מרן שחס עליו שלא יתלכלך איירי רק בקורנס של בשמים, ואין - הכי - נמי בזה החסרון כיס הוי משום שחס עליו שלא יתלכלך. ודו"ק. ומרן אאמו"ר שליט"א אמר לי, שעדיין יש לדון בזה, שהרי רבותינו לא מצאו דוגמאות לחסרון כיס אלא באופנים רחוקים כמו סכין של שחיטה או של מילה, ואיזמל של ספרים וכו', ומשמע דלאו כל דבר הוי בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס.

(ח) וכבוד הרבה - והי"ה אבן גדולה וקורה גדולה אם יש תורת כלי עליה דהיינו שמיוחדים לתשמיש שרי לטלטלן ובכלי מותר אפילו אינו רגיל לטלטלה בימות החול מ"מ לא אמרינן דמפני כבודותה הוא קובע לה מקום ומקצה אותה מדעתו מלטלטלה. ונראה דאם בימות החול הוא זהיר להניעה ממקומה כדי שלא תפסד ותתקלקל ממילא הוא בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס ואסור לטלטלה:

15. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן שח סעיף ד

כלים היקרים ביותר אף על פי שאינן לסחורה אלא שמלאכתם לאיסור ומקפיד עליהם מלהשתמש בהם תשמיש אחר שלא יפחתו דמיהם אסור לטלטלו בשבת אפילו לצורך מקומו

16. ש"כ פרק כ סעיף

יט. כל דבר יקר ערך שעומד לשימוש האסור בשבת ובעליו מקפיד שלא להשתמש בו כל שימוש חריג .... הרי זה מוקצה מחמת חסרון כיס ואין כל היתר לטלטלו כב. כל דבר שאדם קובע לו מקום מחמת ערכו הרב, ומקפיד שלא לטלטלו מחשש שמא יתקלקל, כגון שעור קיר, תמונה אומנותית שמקפיד עליה גם זה בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס הוא ואין כל היתר לטלטלו.

17. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כא

יג. דבר התלוי על הקיר לבני דרך קבע, אם הווי מוקצה והנה שעון או תמונות שקבע להם מקום בקיר, אינם מוקצה בשביל זה, דתלייתן שם הוא לבני.

18. מו"ר הרב אליקים לבנון

למעשה נחלקו הראשונים בדין מוקצה מחמת חסרון כיס. **שיטת הרמב"ם:** "כל כלי שמקפיד עליו וכו', אסור לטלטלן בשבת, נראה מדבריו שאפילו כלי שמלאכתו להיתר, שייך בו חסרון כיס. אולם מדברי הפוסקים שו"ע וכדו' הביאו דוגמאות של כלי שמלאכתו לאיסור שמקפיד עליו להשתמש בו רק למלאכת האיסור (להבדיל מפטיש שמוכן גם לפצוע בו אגוזים).

לכן: כלים חשמליים, מן הסתם מקפיד עליהם לעשות בהם רק את מלאכתם. נייר, תלוי בהקפדתו. אם מידי פעם לוקח נייר A4 לעטוף משהו וכדו'.

לענין המחלוקת: פעם אחת פוסק המשנ"ב כשיטת הרמב"ם (סימן שח ס"ק ח, אבל ככלל, מאחר ומדובר בהגדרת כלי שמלאכתו לאיסור, אין להחמיר לדעתו, אלא במה שהמשנ"ב נתן דוגמא, דהיינו, כלי כבד שמלאכתו להיתר, אך קובע לו מקום כדי שלא יתקלקל – תמונה יקרה, הוו דלא לוסף עליה ... לדעתו חומרא יתרה.

כלים העומדים לסחורה

19. רמב"ם הלכות שבת פרק כו

תמרים ושקדים המוכנים לסחורה מותר לאוכלם בשבת, ואפילו אוצר של תבואה או תבואה צבורה מתחיל להסתפק ממנה בשבת שאין שם אוכל שהוא מוקצה בשבת כלל אלא הכל מוכן הוא

20. מגיד משנה הלכות שבת פרק כו הלכה יד

ופי' תמרי דעסקא העומדים לסחורה וכו"ש לכלים המוכנים לסחורה ושם הוא צריך להם שמותר לטלטלם שהרי פירות אלו הותרו אפי' באכילה.

21. רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה ט

כל כלי שמקפיד עליו שמא יפחתו דמיו כגון כלים המוקצים לסחורה וכלים היקרים ביותר שמקפיד עליהן שמא יפסדו אסור לטלטלן בשבת וזה הוא הנקרא מוקצה מחמת חסרון כיס...

22. בית יוסף אורח חיים סימן שח

כתב הרמב"ם וזה לשונו כל כלי שמקפיד .... והרב המגיד כתב בפרק כ"ו (ה"ד) גבי אוצר של תבואה שאם יש לו כלים המוכנים לסחורה והוצרך להם מותר לטלטלם .... וצריך

לומר דהא דכתב הרמב"ם דכלים המוקצים לסחורה אסור לטלטלן היינו דוקא כשמקפיד עליהם שמא יפסדו ומשום הכי אף על פי שאינם יקרים ביותר כיון שהם מוקצים לסחורה אסור לטלטלם דשמקפיד עליהם שמא יפסדו דקותני קאי גם לכלים המוקצים לסחורה הא אם אינו מקפיד עליהם אף על פי שהם מוקצים לסחורה מותר לטלטלם וכדברי הרב המגיד

23. חוט שני חלק ג עמוד סט

היוצא דכלים העומדים לסחורה אם האדם מקפיד עליהם שלא להשתמש בהם כלל עד שימכרם הוי מוקצה מחמת חסרון כיס... אך אם הם כלים שאין המוכר מקפיד להשתמש בהם כשאינו לו כלי אחר כמו כוסות זכוכית וכיוצ"ב שלא ניכר בהם חסרון אם משתמש בהם קצת, אינם מוקצה ומותר להשתמש בהם בשבת .... ספרים העומדים בחנות לסחורה, והספרים עומדים באופן שיש רשות לקונים לעיין בהם כדי לרוכשם, או ספרים המונחים לסחורה בבתי כנסיות לדוגמא לציבור, הרי שזה רצונו של המוכר שיעיינו בהם ואינו מקפיד עליהם וממילא אינם מוקצה

24. שו"ת יביע אומר חלק ז - אורח חיים סימן לט

ונראה לחלק שבכלים היקרים ביותר, אם הם כלים שמלאכתם להיתר מותר לטלטלם אפי' מחמה לצל, ורק כלים המיוחדים לסחורה ומקפיד עליהם יש להחמיר בהם.

24. ש"כ פרק כ סעיף כא

אתרוגים העומדים לסחורה (לפני חג הסוכות), דינם כמוקצה מחמת חסרון כיס ואסור לטלטלם